

Josep Bargalló. DIRECTOR DE L'INSTITUT RAMON LLULL

«Excepte la cultura en anglès i espanyol, la resta juguem en una mateixa divisió»

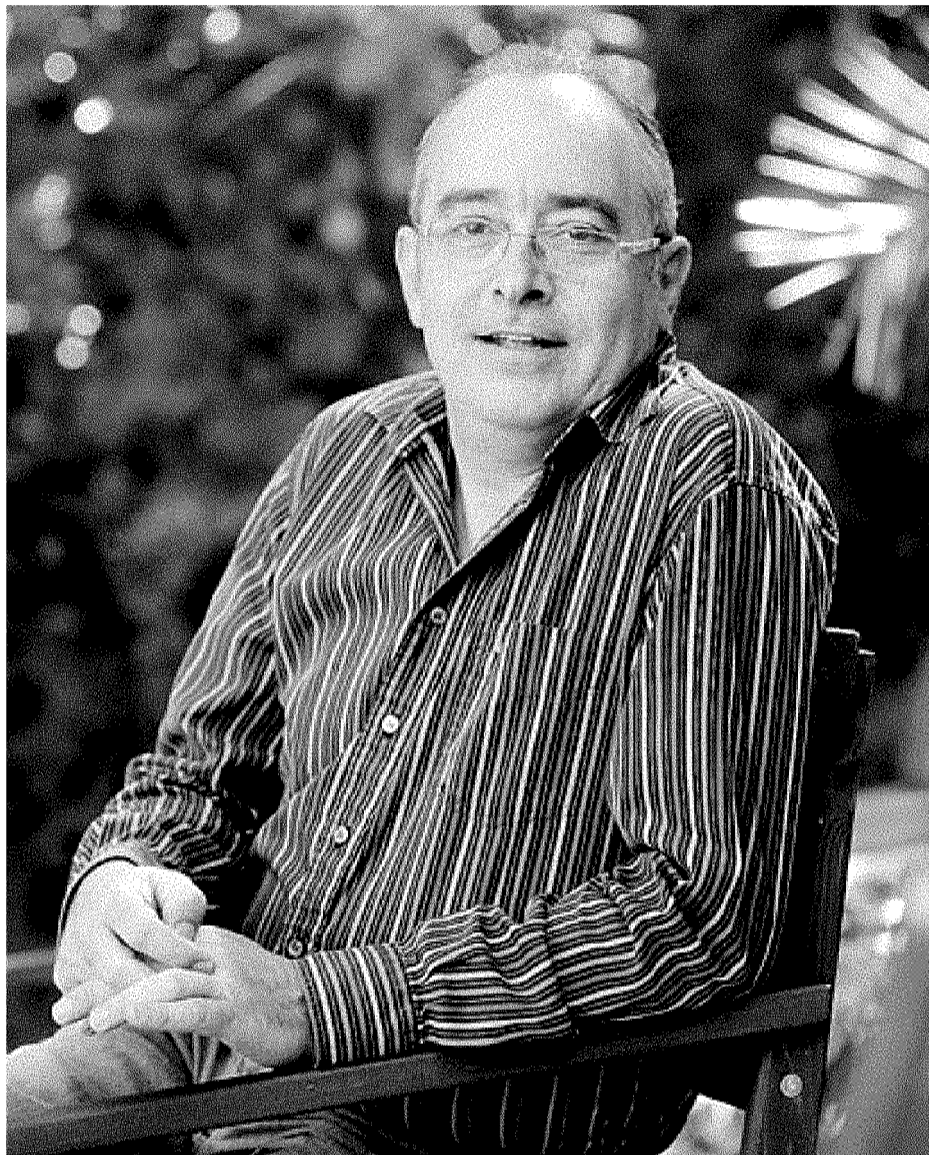
El director de l'Institut Ramon Llull reivindica la potència de la cultura catalana a l'hora de projectar-la al món i treu importància a l'assumpte del manifest contra el català afirmant que el millor «antídot» és mostrar a l'exterior un país obert i dialogant

J. VIDAL/ V. GAILLARD/
Barcelona

● Josep Bargalló i Valls (Torredembarra, 1958) es troba com un peix a l'aigua exercint de gestor cultural a l'Institut Ramon Llull, una pràctica que combina amb la passió per la poesia, que va conrear de jove (no és estrany veure'l amb un volum de versos francesos de segles remots sota el braç), i per l'escriptura (actualment prepara, d'avió en avió i d'hotel en hotel, un llibre sobre crítica literària «informal i irònic»). Llicenciat en filologia catalana per la Universitat de Barcelona, Bargalló va afiliar-se a Esquerra Republicana de Catalunya el 1995 i ha ocupat diversos càrrecs al govern: el de conseller d'Ensenyament del desembre del 2003 al febrer del 2004, i des d'aquesta data i fins al maig del 2006 el de conseller en cap. El desembre del mateix any va substituir Emili Manzano al capdavant del Llull.

– Com avança la creació de la Fundació Ramon Llull?

– «La Fundació es va crear a Andorra, on té la seu, amb el govern andorrà i l'Institut Ramon Llull, i el govern Balear està fent els passos jurídics per integrar-s'hi, tal com vam acordar fa uns mesos. El 14 de juliol que ve tenim una reunió de la Fundació a Andorra convocada pel seu president, el cap de govern d'Andorra, i tractarem de la petició formal del Consell General dels Pirineus Orientals i de l'Ajuntament de l'Alguer per ingressar a la Fundació. A més, una vintena d'ajuntaments del País Valencià, alguns d'ells del pes de Gandia o de Vinares pel que fa al nombre d'habitants, i d'altres del pes històric de Sueca i Morella, ens han expressat la voluntat de crear una associació de municipis destinada a formar part de la Fundació. Els seus estatus preveuen aquesta opció, a l'espera que el govern valencià s'acabi adherint d'una manera o d'una al-

Josep Bargalló, divendres a la seu de l'Institut Ramon Llull. / JUANMA RAMOS

tra. En el cas de la Franja de Ponent estem en un moment doble que no voldria forçar: per un cantó alguns ajuntaments han expressat la voluntat d'integrar la Fundació a través d'una associació i, de l'altra, representants del govern d'Aragó també s'ho estant estudiant. És un cas particular perquè no es parla català en tot el territori. El tema és que acabarem l'any amb la majoria de territoris de parla catalana representats a la Fundació i això és una fita històrica perquè en els últims 300 anys cap organisme institucional ha aplegat aquesta gran majoria de territoris de llengua i cultura comunes. A la Fira del Llibre de Frankfurt ja es va aconseguir reunir representants de tots els Països Catalans, però mentre que a la fira va

venir l'Ajuntament de Perpinyà, ara hem aconseguit la implicació del Consell General, que representa la Catalunya Nord.»

– Tirareu endavant el projecte de fer coproduccions cinematogràfiques amb Andorra?

– «La Fundació és un instrument de treball comú que permet fer moltes accions conjuntes. El 2008 és l'Any Internacional de les Llengües i a final d'any estarem a l'ONU representant el català i totes les llengües mitjanes. La Fundació també és un bon mecanisme per participar en programes culturals d'organismes internacionals. La Secretaria General Iberoamericana o la Unió Llatina, de les quals Andorra forma part, ja ens han expressat la voluntat que la llengua catalana pugui ser

un instrument potent en la seva entitat, i en l'àmbit cinematogràfic aporten projectes molt interessants. La Fundació també és una bona eina per incentivar les relacions culturals entre tots els territoris que la integren, com ara les coproduccions cinematogràfiques i teatrals. Avui les coproduccions estan molt ben valorades i tenen més entrada en els mercats internacionals. La Fundació començarà a rodar realment el 2009, que coincideix amb el 70è aniversari de la creació de la primera Fundació Ramon Llull, que va obrir a París i va acollir a l'exili els escriptors i escriptores catalanes.»

– Després de Guadalajara i Frankfurt, com està el tema de la participació a la Bookexpo

dels Estats Units, tal com es va apuntar a Frankfurt?

– «La nostra projecció exterior no és exclusivament literària, sinó que engloba un conjunt d'arts. A Frankfurt vam portar tea-

dels projectes que tenim entre mans és la participació en el Festival del Còmic de Sant Diego. Ho vam parlar amb FICOMIC a Frankfurt i són ells que estan treballant per aconseguir la invitació. En

“

FUNDACIÓ LLULL

Acabarem l'any amb la majoria de territoris de parla catalana representats a la Fundació i això és una fita històrica perquè en els últims 300 anys cap organisme institucional ha aplegat aquesta gran majoria de territoris de llengua i cultura comunes

”

tre, música, cinema, arts plàstiques, dansa, circ... i enguany, que estem a Guanajuato (Mèxic), en un festival d'arts de l'espectacle, portem literatura. Sempre intentem ocupar un espai important per mostrar la diversitat. Els projectes més immediats tenen fonamentalment el component de les arts plàstiques o de l'espectacle, tot i que estem treballant amb la UAB per aconseguir la presència de Catalunya com a país convidat de la Fira Internacional de la Fira d'Antropologia i Història de Ciutat de Mèxic, que organitza el Museu Nacional d'Antropologia. Enguany hem estat en un festival literari, el World Voices Festival de Nova York, que organitza el Pen Català i que és una de les trobades de literatura més importants del món. De 120 autors que hi van participar, vam aconseguir col·locar-ne sis. Aquesta és una de les proves que mostren si Frankfurt va funcionar o no, ja que són uns autors que van ser triats per ells. Un altre

aquests casos són els industrials que han de fer la petició, i si és acceptada els ajudarem primer des de l'ICIC, i després des de la resta d'institucions implicades.»

– Com estan les negociacions per crear una càtedra de catalanística a la Universitat de Frankfurt?

– «El problema és que és una universitat privada. Es jubila el catedràtic, Till Stegmann, i fins ara ell impulsava els estudis catalans. Estem negociant amb la Universitat de Frankfurt i ja hem signat un conveni i un preconveni per crear la càtedra de català. És una negociació econòmica (ells demanen més, nosaltres oferim menys) i de continguts (ells ofereixen menys, i nosaltres demanem més). Al voltant de la càtedra de Frankfurt hi ha el centre de Recerca de Catalanística i la Biblioteca, que és la més gran de temàtica catalana arreu del món, i volem ajuntar els tres conceptes en una sola via de finançament.»

continua a la plana següent

Josep Bargalló. DIRECTOR DE L'INSTITUT RAMON LLULL

DELEGACIONS

“ *L'any que ve volem obrir una delegació a l'Amèrica Llatina, segurament a Mèxic* ”

INSTITUT CERVANTES

L'Estat hauria de finançar quatre organismes per cadascuna de les llengües

PROJECCIÓ

“ *Potser vaig pel món amb trossets de quatre estats, però amb Gaudí, Miró i Dalí t'entenen* ”

ve de la plana anterior

– Com quedarà la participació a la fira de Frankfurt aquest any?

– «A petició de la fira tindrem una presència més forta del que seria habitual i fem alguns actes de presentació de resultats de l'any anterior i algun altre en comú amb països convidats d'anys anteriors. Tenim un problema logístic perquè ens coincideix amb el festival de Guanajuato. Frankfurt gestiona la fira del llibre més important del món àrab, a Dubai, i la d'Orient, a Nova Delhi, on tenim un preacord per ser-hi presents.»

– Ja heu obert dues delegacions a París i a Berlín, i properament una a Londres. Quines seran les següents?

– «Tenim dues delegacions amb una persona responsable a Berlín i una a París, i una tercera que, després del procés de selecció, anirà a Londres. Aquí busquem una persona que conegui bé les arts de l'espectacle. En la universitat, hi tenim molta presència, però en els àmbits de teatre, dansa i música no tenim la mateixa força que a París o Berlín. Per a final d'any tenim previst Nova York i l'any que ve volem obrir-ne una a l'Amèrica Llatina, segurament a Mèxic.»

– Com va la col·laboració amb l'Institut Cervantes?

– «No hi ha cap institut que projecti al món més d'una llengua. L'Estat hauria de projectar quatre llengües, no el Cervantes. Hauria de finançar quatre organismes per a cadascuna de les llengües. Per nosaltres el Cervantes és com el Camoes de Portugal, un organisme amb el qual col·laborem quan ens interessa sense ser-ne subsidiaris, perquè seria acceptar que la nostra llengua és subsidiària d'una altra. Estem en una xarxa que aplega petits instituts com el danès, l'hongarès o el lituà, i participem junts en actes internacionals. Crec, però, que l'Estat hauria de cofinançar el Llull.»

– Ara per ara no con-

Josep Bargalló, divendres a la seu de l'Institut Ramon Llull. / JUANMA RAMOS

tribueix en res?

– «En aquests moments passem més diners nosaltres al Cervantes que a la inversa, per les col·laboracions que fem, però respecte a una altra entitat estatal que es dedica a la projecció de les arts plàstiques tenim superàvit.»

– El Llull projecta la cultura catalana a l'estranger, però en el dia a dia ens trobem amb una incomprensió total, tal com va posar de manifest el cas d'Air Berlín. Com veu aquest tema?

– «La meua experiència és que Alemanya i, en part, França són un fet especial. Normalment la gent projecta la pròpia realitat i ho vam poder comprovar l'any passat a Alemanya, una societat traumatitzada per uns fets històrics que no ha assumit, com tampoc la seva reunificació. El cap de setmana anterior a

la fira vam fer unes jornades de debat sobre política europea i es va discutir molt sobre quin model d'Europa s'havia de seguir, si el de nacions o la dels grans o petits territoris. Al final hi havia escocesos, catalans, bascos, hongaresos i noruecs a un cantó i alemanys, francesos i anglesos a l'altre. A Alemanya els vam provocar un sotrac pel que fa a aquesta qüestió, perquè els plantejàvem un munt de canvis i ells no en volen. Air Berlín sorgeix d'això. Ara venim de Mèxic i en el discurs de presentació de la fira de Guanajuato, el ministre de Cultura va parlar 4 minuts en català. Li vaig dir que era el ministre castellanoparlant que més temps havia parlat en català. Això succeeix perquè Catalunya, per Mèxic, és un referent fonamental. Ara bé, tenim tendència a

traumatitzar-nos per Air Berlín i no alegrar-nos pel cas de Mèxic. Crec que, en aquests moments, excepte la cultura expressada en anglès i espanyol, la resta juguem tots en una mateixa divisió, uns estem a dalt i els altres a baix. Els alemanys, quan van pel món, si només ho fan en alemany tampoc els entenen, igual que els catalans. Potser tenen un pressupost més alt, però nosaltres també tenim un pressupost més alt que d'altres. La presidenta de l'Institut Camoes m'ho deia, que els catalans estem a una segona divisió, no competim per pujar a la primera, però tenim jugadors molt bons... Que al club li falta una bona estructura? Segurament. Ara bé, ho tinc fàcil perquè potser vaig pel món amb trossets de quatre estats, però amb Gaudí, Miró, Dalí, Tàpies,

Caballé i Carreres t'entenen.»

– Com es pot fer projecció de la cultura catalana a l'exterior quan a l'Estat es donen casos com el manifest contra el català o l'espanyolisme del triomf de la selecció espanyola?

– «Sempre que l'esport surt al carrer passa el mateix arreu del món. Els esportistes diuen algunes banalitats i la gent fa algunes bestieses i s'utilitzen símbols amb finalitats polítiques. A mi no em preocupen aquestes coses. Pel que fa al manifest, no és essencialment diferent dels que han anat sortint de tant en tant els últims trenta anys, com el famós manifest dels 2.500 intel·lectuals. Ara bé, que una persona sigui escriptor, professor de filosofia o actor, no li dóna cap garantia de ser més intel·ligent que

una altra que és paleta, carnisser o bugadera. Molts intel·lectuals, per ser-ho, s'han venut a un poder que els ha donat una garantia o l'etiqueta d'intel·lectual. El manifest és encara més lamentable perquè alguns saben que el que han signat és mentida. Ara hem fet un acte que demostra que el manifest és una carinclonada: una actuació musical a Chicago davant de vuit mil persones amb Miquel Gil, Llibert Fortuny, l'Orquestra Àrab de Barcelona, la Simfònica de Chicago, Nino Galissa i Maria del Mar Bonet. D'aquí a uns dies farem una actuació al Lincoln Center de Nova York amb Peret i Joan Garriga, i això demostra que unim llengües i tradicions culturals diferents amb un únic país sobre l'escenari. A Guanajuato portem *La Plaça del Diamant* amb Ana Belén. No només no discriminem el castellà, sinó que agafem castellanoparlants per mostrar Catalunya. Aquest és el millor antídoto pel manifest.»

– L'any vinent es posarà en marxa el Consell de les Arts. Com afectarà al Llull?

– «Continuarem executant a l'exterior les línies de projecció cultural del país i si les marca, en part, el Consell de les Arts les seguirem. El Llull no dóna ajuts a la creació, que és el que farà el Consell, sinó als desplaçaments dels creadors. Per tant, la nostra feina pot variar segons els nous criteris de l'entitat, en res més.»

– Com serà finalment la participació en la Biennial de Venècia?

– «Portarem dos pavellons: el d'Andorra, que tindrà un pavelló per primer cop en l'apartat de nacionals, i el de Catalunya, que en tindrà un en el de països sense estat. El Llull gestionarà els continguts del pavelló de Catalunya i al juliol sortirà una convocatòria pública de projectes que seran valorats per un jurat extern a l'Institut. Els artistes seleccionats seran catalans o bé el seu art tractarà del país.»